

**GROENE
METROPOOL
REGIO** ARNHEM
NIJMEGEN

KWARTAALBERICHT 2^e KWARTAAL 2024

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Ontwikkelingen en resultaten	3
2.1 Terugkoppeling algemeen bestuur	3
2.2 Accountantscontrole 2023	3
2.3 Raadsledenbijeenkomst in Duiven	3
2.4 Regioreis naar Parkstad Limburg	3
2.5 Regio Deal: zo'n €5,5 miljoen 'bestemd'	4
3. Resultaten per opgave	4
3.1 Verbonden regio	4
3.2 Productieve regio	7
3.3 Circulaire regio	8
3.4 Ontspannen regio	10
3.5 Groene groeiregio	11
4. Tot slot	13

1. Inleiding

Dit is het tweede kwartaalbericht van 2024 over de uitvoering van de regionale agenda 2023-2024 van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR). We beginnen met de meest in het oog springende ontwikkelingen om vervolgens per opgave verslag te doen van het tweede kwartaal.

2. Ontwikkelingen en resultaten

2.1 Terugkoppeling algemeen bestuur

Op 10 april 2024 kwam het algemeen bestuur (AB) bijeen in de raadszaal van Nijmegen. De agenda werd gedomineerd door de ontwerp-regionale agenda 2025-2028 met conceptbegroting 2025-2028 en de ontwerp-jaarstukken 2023 (jaarverslag en jaarrekening). Deze stukken zijn vervolgens naar de deelnemende gemeenten gestuurd voor de noodzakelijke zienswijzeprocedure. Verder stemde het AB expliciet in met een actieve rol voor de GMR, samen met de provincie Gelderland en Liander, bij de opgave van netcongestie en integraal programmeren. Ook werd een wijzigingsvoorstel van de gemeenschappelijke regeling besproken om de uittreding van de gemeente Montferland formeel in gang te zetten. De gemeenteraden zijn uitgenodigd op dit voorstel een zienswijze te geven.

2.2 Accountantscontrole 2023

De aanlevering van de accountantsverklaring over de jaarrekening 2023 vroeg dit kwartaal veel aandacht. Het bleek om meerdere redenen, waaronder nieuwe rechtmatigheidsvoorschriften in het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten), voor Flynth niet mogelijk de verklaring medio april aan te leveren. Uiteindelijk duurde het tot begin juni voordat de verklaring kon worden gedeeld met de gemeenten. Voor een aantal gemeenten was het vervolgens niet mogelijk de zienswijze op de jaarstukken tijdig aan te leveren. Dit proces wordt met de accountant geëvalueerd.

2.3 Raadsledenbijeenkomst in Duiven

Jaarlijks organiseert het regiobureau, in nauwe samenwerking met de regioagendacommissie, twee bijeenkomsten voor gemeenteraadsleden. Ditmaal bij Van der Valk in Duiven. Het programma op vrijdagmiddag 24 mei kende twee onderwerpen: de ontwerp-regionale agenda 2025-2028 en het Regionaal Programma Werklocaties (RPW). Aansluitend was de mogelijkheid om twee Duivense bedrijven te bezoeken die zich op bijzondere wijze onderscheiden op circulair gebied. Het was een geslaagde middag volgens de deelnemers; en er hadden nog veel meer raadsleden kunnen deelnemen aan dit mooie programma.

2.4 Regioreis naar Parkstad Limburg

De bestemming van de jaarlijkse Regioreis voor bestuurders op 30 en 31 mei was Stadsregio Parkstad Limburg. Een zestigtal bestuurders en relaties maakten kennis met de vele facetten (ruimtelijk, sociaal, economisch) van het Nationaal Programma Heerlen Noord. Daarnaast was er aandacht voor de aanpak van de Regio Deals en de manier van regionaal samenwerken door de zeven gemeenten binnen Parkstad Limburg. De deelnemers waren onder de indruk van de enorme bestuurlijke opgave in Parkstad en vooral ook de wijze waarop Parkstad de problemen van achterstandswijken en armoede oppakt.

2.5 Regio Deal: zo'n €5,5 miljoen 'bestemd'

Vanaf 2 april staat het aanvragen van de subsidie Regio Deal Arnhem-Nijmegen open bij de provincie Gelderland. Dit kwartaal heeft het project Techniekdagen deze subsidie ook al gekregen en is de eerste Techniekdag ook gehouden. [Een impressie hiervan is te zien op YouTube](#). Drie andere projecten ontvingen ook een positief advies van de stuurgroep. Daarmee is de subsidie aangevraagd: Build4Health, Toekomstbestendige bedrijventerreinen (tien van de veertien projecten) en Samen werken aan een arbeidsmarkt die werkt. Dit betekent dat circa €5,5 miljoen van de €15 miljoen rijks geld is 'bestemd'. Ook aan de andere elf projecten wordt hard gewerkt. Slechts twee van deze projecten volgen wat later. We hebben de werkwijze om tot een advies te komen verbeterd, zodat het maken van de beschikking door de provincie nog gemakkelijker gaat. Verder is gestart met het maken van de verplichte nulmeting.

3. Resultaten per opgave

3.1 Verbonden regio

Algemeen

In juni heeft het DB+ het concept-Koersdocument van het Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP) vastgesteld. Dit is voor zienswijzen toegestuurd naar de colleges van de 18 gemeenten. Dit Koersdocument is het resultaat van een intensief ambtelijk en bestuurlijk proces.

Op 4 juni organiseerde de GMR het Mobility Congres in de Vereeniging in Nijmegen. Het was een geslaagde dag, waarin we ook een aantal inhoudelijke discussies en presentaties verzorgden.

Weg

A50

De MIRT-Verkenning Ewijk-Bankhoef-Paalgraven is afgerond. Op 24 mei is door de minister van IenW (Harbers) samen met de betrokken provincies (Noord-Brabant en Gelderland) de Bestuurlijke Overeenkomst (BOK) A50 Ewijk-Bankhoef-Paalgraven ondertekend. Daarmee is er overeenstemming over het definitieve voorkeursalternatief en de strategische mobiliteitsagenda met bijbehorende financiële afspraken. In de brief van de minister aan de tweede kamer (van 27 mei jl.) zijn alle elementen van het voorkeursalternatief aangegeven. De minister heeft in deze brief ook aangegeven dat het Rijk voor het realiseren van het voorkeursalternatief maximaal €438 miljoen heeft gereserveerd in het Mobiliteitsfonds. Het project A50 Ewijk-Paalgraven kent echter een grote stikstofopgave. Dit betekent, nu de voorkeursbeslissing is vastgesteld, dat het op dit moment nog niet duidelijk is wanneer de planning- en studiefase voor de A50 Ewijk-Paalgraven kan starten. Het project is daarmee voorlopig 'on hold' gezet.

De strategische Mobiliteitsopgave, ook onderdeel van de BOK en waarvoor met name beide provincies aan de lat staan (uitvoering samen met betrokken gemeenten en IenW), gaat wel door. Beide provincies hebben hiervoor ieder maximaal €17 miljoen beschikbaar gesteld.

Spoor

MIRT onderzoek vrije kruising en inpassing in NOVEX gebied Spoorzone Arnhem Oost

Dit MIRT onderzoek was door het ministerie van IenW eind 2023 'on hold' gezet door personele problemen. Inmiddels is het MIRT onderzoek weer opgestart en trekt de provincie Gelderland in samenwerking met IenW dit project. Naast deze partijen zijn ook de gemeente Arnhem, ProRail en de GMR hierbij betrokken.

MIRT onderzoek reizigerscorridor Utrecht-Foodvalley-Arnhem (voorheen Utrecht-Arnhem-Duitse grens)

Ook dit MIRT onderzoek zette IenW eind 2023 'on hold'. Inmiddels besloot IenW deze corridorstudie toch door te laten gaan. De provincie Gelderland trekt eveneens dit onderzoek in combinatie met IenW. De GMR is direct betrokken bij deze corridorstudie. Omdat er tevens infrastructurele opgaven liggen op het tracé tussen Arnhem en de Duitse grens (gelijkvloerse spoor kruisingen Liemers), zette de GMR in op het weer toevoegen van de D aan deze corridorstudie.

Dat laatste is gelukt! In het geactualiseerde plan van aanpak voor de herstart van de corridor UAD is de D weer toegevoegd. In reactie op dit plan van aanpak gaven we vanuit de GMR o.a. aan dat het van belang is om op korte termijn te weten hoeveel en welke internationale treinen over deze corridor gaan rijden en wat de snelheid op de corridor zal zijn. Bij 160 km per uur is ProRail verplicht om alle gelijkvloerse kruisingen te vervangen door ofwel ongelijkvloerse kruisingen of sanering van de kruisingen. Voor met name Duiven en Zevenaar van groot belang, gelet op het nu lopende onderzoek naar de gelijkvloerse kruisingen in de Liemers.

Daarnaast hebben we aandacht gevraagd voor behoud van de internationale halteplaats in Arnhem, o.a. halteplaats voor de ICE en andere internationale verbindingen. Wij zijn er niet gerust op dat alle internationale vervoerders die zich hebben ingeschreven om te mogen gaan rijden op deze corridor, daadwerkelijk blijven halteren in Arnhem.

Concessie OV Arnhem-Nijmegen-Foodvalley 2026-2036

De provincie Gelderland is gestart met de aanbesteding voor de nieuwe OV concessie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley 2026-2036. Aan gemeenten en regio's is gevraagd om aan te geven wat men belangrijk vindt voor het programma van eisen van deze aanbesteding. De GMR, de 18 gemeenten en de Regio Foodvalley gaven in een gezamenlijk position paper Regionaal Openbaar Vervoer en op de bijbehorende Ambitienetwerk-kaart aan, hoe zij aankijken tegen het toekomstige OV. Naast een robuust HOV netwerk, HOV en regionale treinen, is in het position paper ook nadrukkelijk aandacht gevraagd voor behoud van de lijnen die van belang zijn voor de leefbaarheid in de meer landelijke kernen van onze regio. Het ontwerp-programma van eisen ligt van 26 juni tot 28 augustus ter inzage. Binnen deze periode kunnen o.a. gemeenten, regio's, maar ook Liander een zienswijze indienen. Gelet op het voortraject (position paper en kaart) is het voorstelbaar om een dergelijke zienswijze weer samen in te dienen. Daarnaast is het aan de afzonderlijke gemeenten om nog een eigen zienswijze in te dienen.

Goederenrouting Noord Oost Europa (GNOE)

Tijdens een Bestuurlijk Overleg Spoorgoederenvervoer Oost in juni werd onverwachts een agendapunt toegevoegd over GNOE, wat niet op de officiële agenda stond:

Opdrachtverlening/uitvraag aan een bureau om het Nut en Noodzaak GNOE onderzoek voor de zomer te starten".

De provincie Gelderland vroeg aan de bestuurders van diverse gemeenten in Oost-Nederland en de vier regio's Twente, Stedendriehoek, Achterhoek en de GMR om akkoord te gaan met deze uitvraag aan een bureau nog voor de zomervakantie. Dit om verdere grote vertraging van het proces rondom GNOE te voorkomen.

De inhoudelijke uitvraag werd echter niet gedeeld met genoemde partijen. Ook niet op expliciet verzoek van de GMR. Daardoor is de daadwerkelijke inhoud onbekend en ontstond er een bijzondere situatie.

In samenspraak met betrokken gemeenten en conform het standpunt van de andere regio's uit Oost-Nederland, heeft de GMR aangegeven helaas geen akkoord te kunnen geven op een uitvraag, waarvan de inhoud niet bekend is.

Gedrag en Duurzame Mobiliteit

Werkgeversaanpak

We rondden succesvol een Europese aanbesteding af voor het stimuleren van duurzame mobiliteitskeuzes met behulp van een app, waarmee (fiets)challenges kunnen worden georganiseerd en een ebike-probeeractie. De acties zijn momenteel in voorbereiding, zodat we eind augustus kunnen starten met de uitvoering.

Daarnaast zijn drie animatie-filmpjes gemaakt over de drie fasen binnen onze werkgeversaanpak: Verkennen, Aan de slag en Doorpakken. Ook maakten we een stappenplan voor de fiscale mogelijkheden die werkgevers hebben om fietsen te stimuleren. In het Bestuurskwartier in Arnhem startte een samenwerking tussen de grote werkgevers (zoals provincie Gelderland, OM, Rechtbank en gemeente Arnhem) op het gebied van duurzame mobiliteit.

Deelmobiliteit

In het bestuurlijk platform Verbonden regio van 12 juni is gesproken over de toekomst van deelmobiliteit in onze regio. De wereld van deelmobiliteit is enorm veranderd. En het is nodig dat we zelf meer regie pakken; we gaan voor structurele en langdurige samenwerkingen met de aanbieders van deelmobiliteit. Er is afgesproken dat we eind dit jaar een nieuw plan hebben voor een regionale aanpak van deelmobiliteit.

Verder is de campagne “Ik ben een deelgenoot” ontwikkeld. Deze rollen we vanaf de tweede helft van 2024 uit. De gemeenten Nijmegen en Arnhem starten daar als eerste mee. Een aantal kleinere gemeenten heeft interesse getoond, al dan niet in combinatie met buurtinitiatieven voor deelvervoer.

Bewonersbenadering

Het bureau &Morgen heeft in onze opdracht een Bewonersaanpak ontwikkeld, met een analyse van de mogelijke doelgroepen, mogelijke interventies en bewezen acties. Daarbij ontwikkelden zij een toolbox en een proces om een bewonersbenadering uit te rollen. Ook zijn er vier sleutelprojecten onderscheiden, waarmee we als eerste aan de slag willen. Voorbereidingen en aanbestedingen worden in de tweede helft van 2024 gedaan, zodat we in 2025 echt kunnen starten met de uitvoering.

Onderwijsaanpak Arnhem Velp

Bij alle onderwijsinstellingen zijn feedback-zuilen geplaatst om studenten te vragen hoe zij naar school zijn gekomen en hoe ze deze reis hebben ervaren. Daarnaast nodigen we ze uit om een uitgebreidere vragenlijst in te vullen. Hiermee krijgen we inzicht in de huidige situatie en verbetermogelijkheden.

Verkeersveiligheid

In de regionale agenda is de ambitie opgenomen om in elke individuele gemeente een dalende trend te hebben in de hoeveelheid verkeersslachtoffers. In het voorjaar van 2024 zijn de nieuwe cijfers beschikbaar gekomen.

Helaas laat het aantal verkeersslachtoffers een stijgende trend zien. Deze toename staat haaks op ons doel om in 2028 minder slachtoffers te hebben dan in 2021. De gemeenten gaan zich extra inspannen om tien risicovolle locaties in hun beheersgebied in de periode tot 2030 aan te pakken. Het provinciaal risicomodel kan daarbij als startpunt dienen.

De gemeenten en de GMR gaan verder inzetten op intensivering van gedragscampagnes en verkeerseducatie in samenwerking met de provincie Gelderland. Daarnaast is afgesproken dat gemeenten zich gaan inzetten om een handhavingsarrangement voor verkeerszaken in hun gemeente op te stellen.

3.2 Productieve regio

Toekomstbestendige werklocaties

We zitten midden in het proces van het opstellen van het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2025-2028. Het huidige RPW loopt tot 1 januari 2025. Het RPW is een verplichting vanuit de provinciale verordening. We spraken met de provincie af dat kwaliteit voor snelheid gaat en we tot halverwege 2025 de tijd nemen om te komen tot een breed gedragen RPW. De eerste Uitgangspuntennotitie voor het nieuwe RPW is nu gereed en verzonden naar colleges en raden voor zienswijzen. Gemeenten hebben tot half oktober de gelegenheid hun zienswijze in te dienen.

Het onderzoek naar de behoefte aan circulaire bedrijvigheid binnen de GMR, uitgevoerd door het consortium BVR/ Ecorys, is afgerond. De uitkomsten hiervan zijn verwerkt in de Uitgangspuntennotitie voor het nieuwe RPW. We starten nu met een onderzoek, samen met de provincie Gelderland, Oost NL, de gemeente Harderwijk en de GMR, naar de kansen en (on)mogelijkheden van herstructurering van bestaande bedrijventerreinen. We verwachten de resultaten hiervan aan het einde van het jaar. Ook is er een onderzoek gestart met BVR om te kijken naar mogelijke locaties voor nieuwe uitleg tot 2040.

In de Perspectiefnota van de provincie is €10 miljoen beschikbaar gesteld voor een Gelders Herstructureringsfonds. Wij hebben actief ingezet op de lobby om een deel van deze herstructureringsgelden in onze regio te laten landen. Deze lobby zetten we komende periode voort.

Mkb

De samenwerking met alle partijen in het veld om de dienstverlening naar het mkb te verbeteren wordt steeds concreter. In het tweede kwartaal is de RAAK-aanvraag ingediend voor onderzoek naar onder andere de (niet latente) vraag en de behoefte van de mkb'er in de regio. Er is ook een pilot gestart om een tool te ontwikkelen waarbij de vragen van de mkb'er beter beantwoord kunnen worden, door uit te gaan van een 'no wrong door'-systeem; waar de ondernemer binnen komt en zijn vraag stelt, hij moet altijd het juiste antwoord krijgen.

Duurzame logistiek

In het eerste kwartaal van 2024 is volgens planning besloten over de Roadmap Logistiek. Daarin staat de inhoudelijke koers voor het integrale speerpunt logistiek van de opgaven Productieve, Verbonden en Circulaire regio, voor de resterende looptijd van de regionale agenda.

Vervolgens startte een pilot voor de realisatie van laadinfrastructuur op een bedrijventerrein in de regio. Doel van de pilot is om te bepalen - ondanks netcongestie - hoe er invulling kan worden gegeven aan de toenemende laadbehoefte vanuit ondernemers. We verwachten de resultaten van de pilot in het derde kwartaal.

Daarnaast startte een onderzoek naar bouwlogistiek. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door de HAN en richt zich op de huidige situatie en uitdagingen van bouwlogistiek en duurzaamheid/circulariteit in onze regio. Doel is om tot aanbevelingen voor beleidsmakers te komen om slimme en schone bouwlogistiek te bevorderen.

Verder is deelname toegezegd aan een landelijk consortium gericht op de Last mile-logistiek en de impact daarvan op de leefbaarheid in de stad en welke oplossingen hierbij kunnen worden toegepast. Hiervoor doet het consortium een aanvraag bij regie-orgaan SIA, onderdeel van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek. Of de subsidie (van circa €1 miljoen) wordt toegekend, is in het vierde kwartaal duidelijk.

Human Capital Akkoord (HCA)

De afgelopen maanden zijn de plannen van het Human Capital Akkoord vertaald naar een projectplan voor de Regio Deal. Het project “Samenwerken aan een arbeidsmarkt die werkt” is akkoord bevonden door de stuurgroep en formeel ingediend voor financiering bij provincie Gelderland. In dit projectplan zijn de activiteiten verder geconcretiseerd en zijn programma's en projecten genoemd die een impuls krijgen vanuit HCA. Er wordt aangesloten bij landelijke programma's zoals HCA ICT, om het tekort aan ICT'ers terug te dringen. Zoals het actieplan Groene en Digitale Banen dat werkt aan het tekort in sectoren die belangrijk zijn voor de klimaat- en digitale transitie. En de LLO Katalysator dat een leven lang leren stimuleert. Met het regionale netwerk wordt daarnaast gewerkt aan projecten die bijdragen aan de doelen in het HCA. Te denken valt aan een regionaal traineeship, LLO in de zorg met Digitaal Integraal en behoud van studenten in onze regio door het IT Student Lab.

In het tweede kwartaal 2024 maakten we verdere afspraken over de samenwerking tussen HCA en de beide arbeidsmarktregio's, zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau. Tevens werkten we aan de borging van andere regionale samenwerkingen. Bijvoorbeeld met het Gelrepact, waar wordt gewerkt in de begeleidingsgroep van de regionale vertaling van het Actieplan Groene en Digitale Banen. Ook is het regionale Actieplan HCA ICT opgeleverd en met de andere provinciale actieplannen opgenomen in de landelijke lobby voor financiering.

In april bracht een aantal ambtenaren van het Ministerie OCW een bezoek aan de regio Arnhem-Nijmegen, wat in het teken stond van de Wet Internationalisering in Balans (WIB).

Tijdens de partnerbijeenkomst HCA eind mei zijn de partners geïnformeerd over de ontwikkelingen van het Human Capital Akkoord (HCA). Tijdens het ASM Student Festival eind mei informeerden en enthousiasmeerden we studenten over de innovatieve ondernemingen in onze regio. We willen dat studenten na hun afstuderen in de regio Arnhem-Nijmegen blijven om te wonen en te werken.

Economische Monitor

De opdracht voor de Economische Monitor 2024 is verstrekt. De Economische Monitor wordt verbreed: we voegen het onderwerp Brede Welvaart eraan toe. En waar we voorheen alleen inzicht gaven in de stand van zaken van bedrijventerreinen, gaan we nu ook kantoorlocaties en perifere detailhandelslocaties meenemen. Tot slot vindt er een verdieping plaats op de clusters Health, Hightech en Energy.

3.3 Circulaire regio

Speerpunt Circulaire Bouw & Infrastructuur

Circulaire infra

Het projectteam van Circulaire Grond-, Weg- en Waterbouw (GWW) heeft dit kwartaal de inhoudelijke kennistafels weer met veel energie opgepakt. Het team benaderde de gemeenten voor 'learning by doing'-projecten, hielp enkele gemeenten met het formuleren van algemene richtlijnen voor circulariteit in de GWW en maakte een nieuw werkplan voor 2024-2025. Daarnaast is input geleverd voor het Regio Deal-project Toekomstbestendig bouwen, waarvoor vijf GWW-marktpartijen hun (uren)inzet voor 2024-2027 vastlegden in een overeenkomst.

Circulaire Bouw

Voor Conceptueel Circulair Bouwen richt de aandacht zich sterk op het verbinden van marktpartijen (en andere stakeholders) aan het Regio Deal-project Toekomstbestendig bouwen. Met succes, want de eerste marktpartijen tekenden voor de periode 2024-2027 een investeringsovereenkomst met bijdragen in uren en geld. Tijdens de landelijke vastgoedbeurs Provada in Amsterdam is met Van Wijnen de eerste investeringsovereenkomst getekend. Op basis van de verzamelde toezeggingen verwachten we in het derde kwartaal van 2024 uit te komen op enkele tientallen ondertekende investeringsovereenkomsten van marktpartijen. We verwachten ook het Regio Deal-voorstel Toekomstbestendig bouwen eind augustus in te dienen bij de kassier van de Regio Deal.

Ondertussen is het beoordelen van bouwprojecten met de circulaire impactladder 'gewoon' doorgegaan, geven we adviezen bij woningbouwprojecten, voeren we onderzoeken uit (naar CO2 waardering en duurzaam grondbeleid), stemmen we met steeds meer gemeenten op regelmatige basis af en versterken we ons netwerk lokaal, regionaal, nationaal en internationaal.

Speerpunt Grondstoffen en Ketens

Stimulering circulaire productieketens/reststromen

Met het Europese Engage4bio-project stimuleren we circulariteit in de textielketen. WUR-studenten onderzoeken bedrijvigheid en initiatieven die raken aan circulair textiel in de GMR. Inzichten en acties uit het Engage4bio project worden ingezet als vliegwiel in de regio.

In de GMR wordt op twee manieren verkend wat haalbaar en mogelijk is om te komen tot duurzame en circulaire verwerking van incontinentiemateriaal. In de regio Nijmegen wordt ingezet op het recyclen/vergisten van wegwerpluiers. De gemeente Renkum heeft daarnaast een pilot gedraaid met wasbare luiers bij KDV's. De GMR zet zich in om beide routes op te schalen.

Het stimuleren van de productieketens Voedsel en Zonnepanelen is voor nu op pauze gezet. In plaats daarvan verkent de GMR hoe het een rol kan spelen in het opschalen van een verfreycling-pilot.

Circulaire inkoop

Diverse gemeenten in regio Arnhem werken samen in een intervisiegroep circulair inkopen. De 'bouwstenennotitie Circulair Inkopen' is door een aantal gemeenten (nog) niet overgenomen. We droegen bij aan het Lifeport-festival door een sessie te begeleiden waarin we inzichten en ervaringen uit de markt en van circulair inkoop-experts deelden over circulair inkopen. In de tweede helft van 2024 verkennen we of er interesse is om in het Rijk van Nijmegen ook een intervisie circulair inkopen te starten.

Speerpunt Water en Klimaatadaptatie

De twee relevante Regio Deal-projecten Lifeport Cool Lab en Soil Valley zijn ingediend en door de adviescommissie goed bevonden om in procedure te gaan.

In mei is een aangepaste versie van het voorstel ingediend binnen het "Pathways2Resilience"-programma. Dit is een onderdeel van de "EU-Mission on Climate Adaptation" die door de GMR is ondertekend. Binnen dit project willen wij samen met Soil Valley en WUR een aantal perspectieven, waaronder klimaatadaptief bouwen, voor 2120 uitwerken.

In het AB van Park Lingezegen van 28 juni is besloten om een living lab Park Lingezegen te starten.

Het kennisproject Groen Blauwe Stad is gestart. Casussen zijn de wijk De Vergert in de gemeente Duiven en de buurt rond de Flessestraat in Heteren (gemeente Overbetuwe).

Speerpunt Energietransitie

De Regionale Adviestafel RES (Regionale Energie Strategie) is gestart.

De eerste concept-actieplannen vanuit integraal programmeren en netcongestie zijn in de verschillende subregio's besproken. Op de website van de GMR is een [pagina ingericht voor netcongestie](#) met de laatste informatie en Q&A's. Onze aanpak wordt ook landelijk met interesse gevolgd.

De RES 2024 is bestuurlijk in concept besproken. In oktober volgt een voorstel voor de definitieve besluitvorming van de RES.

Het REE heeft 25 bedrijven van advies voorzien, waarvan 23 basisadviezen en 2 plusadviezen. Dit leidde tot 18 nieuwe subsidieaanvragen. Het aantal energie-experts in de expertpool van het REE is gegroeid van 55 naar 80. Op 16 mei was er een ondernemers-BBQ met 50 aanwezigen. Het

REE nam deel aan de Handreiking 'Eerste Hulp bij Netcongestie' van het GEA. En het eerste collectieve project op een bedrijventerrein is in voorbereiding.

Het gezamenlijke contract voor inkoop van gas is met drie jaar verlengd. De GMR heeft onderhandelingen gefaciliteerd die wethouder Van den Bos van de gemeente Lingewaard namens de gemeenten heeft gevoerd met Eneco Zakelijk. In het eerste bod van Eneco was de prijs zeer hoog en het contract voor 1 jaar. De onderhandeling heeft geleid tot een substantieel lagere prijs en een contractduur van drie jaar. In het elektriciteitscontract onderzoekt Greenchoice of er een project voor circulaire zonnepanelen kan worden opgestart.

Het Europese CO2-beprijzingsproject DeCarb-Pro heeft de strategie verder uitgewerkt. De eerste CO2 beprijzingspilots zijn gestart.

De gezamenlijke aanpak op de 'patstelling' natuur en isoleren, kwam van de grond voor zes gemeenten. De zakelijke rol van de GMR werd zowel ambtelijk als bestuurlijk positief gewaardeerd.

3.4 Ontspannen regio

Duurzaam toerisme en Cultuur

Ambitiedocument en plan van aanpak verhaallijnen

Bestuurders stemden in met een ambitiedocument en plan van aanpak voor het versterken van verhaallijnen in de Groene Metropoolregio. Daarmee bekrachtigden zij nogmaals dat zij binnen de regio gezamenlijk blijven werken aan de drie belangrijke verhaallijnen WOII, De rivier, je kunt er niet omheen en Romeins verleden. Daarnaast stemden zij ermee in dat we werken aan de verhaallijnen Gezond en lekker leven. Die verhaallijnen besteden aandacht aan streekproducten, korte ketens van boer naar consument en ook beweging en bezinning. Hierbinnen zoeken we de samenwerking met het groen-blauw raamwerk. Een vijfde verhaallijn die onderdeel uitmaakt van het ambitiedocument en plan van aanpak, is Verborg en verrassende verhalen. Daarin is plek voor lokale sagen en legendes die kleur geven aan het gebied. Ook deze verhaallijnen gaan we versterken, al zal dit meer bij de gemeente liggen, dan bij de GMR. Het ambitiedocument en plan van aanpak vormen de basis voor een subsidieaanvraag bij de provincie.

Masterplan Romeins verleden

Onze regio kent een rijke Romeinse geschiedenis en er zijn veel archeologische vondsten gedaan, zoals recent het Romeinse heiligdom Herwen-Hemeling. In de stad Nijmegen is alleen al zo'n 100 vierkante meter aan UNESCO Werelderfgoed-terrein. Ondanks het rijke archeologisch erfgoed in de regio, zijn veel mensen zich niet bewust van de aanwezigheid ervan. Ondernemers, organisaties en vrijwilligers hebben interesse om de kansen rondom het Romeinse verleden te verzilveren, maar weten niet hoe zij dit moeten aanpakken. Hierin voorziet het inmiddels vastgestelde Masterplan Romeins verleden.

Het Masterplan is opgesteld in opdracht van GMR, provincie Gelderland en gemeente Nijmegen. Het doel van dit Masterplan is om het Romeins verleden van de regio Arnhem-Nijmegen beleefbaar en toegankelijk te maken. Daarvoor gaan we gezamenlijk aan de slag met de acties uit het Masterplan en werken we samen met organisaties binnen en buiten de regio. Naast een gezamenlijk op te bouwen basis liggen er ook acties op lokaal niveau. Tijdens de uitvoering wordt er gewerkt volgens het 'tempel-model', waarbij samenwerking en gezamenlijke constructie centraal staan. Het fundament is het Romeinennetwerk Gelderland en de treden zijn de randvoorwaarden zoals aansturing, gebiedsontwikkeling, aanbod- en merkontwikkeling. De pilaren vormen de uitvoeringslijnen, toegespitst op de diverse gebieden: Nijmegen, de UNESCO-sites, de Romeinse vondsten in de regio, het recreatief aanbod en de wetenschappelijke tak van de Romeinse archeologie. Een samenwerkingsovereenkomst voor de uitvoering is in de maak. We verwachten daar begin volgend jaar mee te starten.

Meester-Gezel

In de vorige nieuwsbrief is de start van de pilot Meester-gezel gemarkeerd. Inmiddels heeft de matchmaker, [Sofie Cornelissen](#), meesters en gezellen geworven. Hiervoor was veel belangstelling.

In totaal waren er 80 aanmeldingen. In de pilot is ruimte voor tien koppels. Na een eerste schifting heeft Sofie met de kandidaten intakegesprekken gevoerd om de persoonlijke onderzoeksvraag te achterhalen, geschiktheid voor het traject en matchbaarheid te filteren. Er zijn nu tien koppels gevormd. Een mooie mix qua kunstdiscipline en regionale spreiding. De coaching begint in september en duurt het schooljaar 2024-2025.

Groen-blauw raamwerk

De eerste contouren voor een uitvoeringsagenda voor het groen-blauw raamwerk zijn besproken met bestuurders van de GMR. Deze contouren gebruiken we als basis om, samen met alle partners in het groen en blauw, verdere stappen te zetten naar versterking van natuur, landschap en cultuurhistorie in onze regio. Onderdeel daarvan is een symposium dat we samen met de Groene groeiregio organiseren op vrijdag 1 november aanstaande. Een save the date met nadere informatie hierover volgt zo spoedig mogelijk.

In het vorige kwartaalbericht gaven wij aan dat de realisatie van het groen-blauw raamwerk een stapje dichterbij is gekomen, omdat de provincie onze koploperprojecten heeft opgenomen in haar aanvraag naar het Rijk voor de versnellingsgelden van het Nationaal Programma Landelijk Gebied. De provincie heeft ons voor het zomerreces laten weten dat het helaas niet gelukt is om ons, zoals eerder verwacht, voor het reces duidelijkheid te geven over het vervolg hierop. Er is toegezegd dat we hier zo spoedig mogelijk na het zomerreces duidelijkheid over krijgen.

3.5 Groene groeiregio

Leefomgeving: verbinden van de ruimtelijke opgaven

Ruimtelijke trajecten, NOVEX en regioarrangement

In februari is [Erik van Beurden](#) gestart als NOVEX manager voor de GMR en Regio Foodvalley. De regio's vormen samen een van de 17 NOVEX gebieden, waar een grote verstedelijkingsopgave is. En is er intensieve samenwerking tussen Rijk, provincie, regio's en gemeenten.

Uitvoering van de ruimtelijke trajecten via gebiedsprocessen

In de verschillende deelgebieden wordt doorgewerkt aan de gebiedsprogramma's. In het deelgebied Veluwe is een conceptprogramma afgerond en bestuurlijk besproken met o.a. de provincie Gelderland op 15 maart. Afgesproken is dat alle gebieden voor de zomer 2024 een concept van hun gebiedsprogramma opleveren, inclusief kaartmateriaal. In het Rijk van Nijmegen is een brede raadsbijeenkomst georganiseerd over de ruimteclaims, waarbij het door de GMR ontwikkelde spel is gespeeld. Ook in de andere gebieden, Liemers en Middengebied, zijn bestuurlijke gesprekken gepland over de programma's. Deze programma's zijn ook afgestemd in een gezamenlijke heidag met het NOVEX team waarbij Rijk en provincie aanwezig waren.

Integratietafels

Samen met de Productieve en Verbonden regio zijn er in het tweede kwartaal van 2024 twee integratietafels georganiseerd over het Regionaal Programma Werklocaties en het Regionaal Mobiliteitsplan. In aanwezigheid van diverse bestuurders van de Groene groeiregio, Productieve regio, Verbonden regio Ontspannen regio en het DB. Voor het RPW was dit de tweede bijeenkomst.

In juni is een gezamenlijk BOT Groene groei en Ontspannen regio georganiseerd over het groen-blauw raamwerk. Daarbij waren ook provincie en waterschappen aanwezig en is de samenwerking tussen de organisaties besproken.

Groene Metropool 2120 en Water en bodem sturend

In 2023 is het rapport '[Welkom in de toekomst!](#)' opgeleverd door de WUR. Dit rapport was een van de onderleggers voor het traject "Water en bodem sturend" dat is uitgevoerd door het College van Rijksadviseurs. Doel is om deze abstracte begrippen concreet te maken voor onze regio; wat betekent dat dan? Via verschillende scenario's is hierop gestudeerd door landelijke experts in samenwerking met onze regionale collega's. Inmiddels is er een conceptrapportage. De definitieve verwachten we aan het einde van de zomer.

Wonen in balans: versnellen van de woningbouw

Koploper 'Een thuis voor iedereen'

Voor het Rijksprogramma 'Een thuis voor iedereen' zijn we koploperregio. De koploperregio's werken allemaal aan een regionale woonzorgvisie.

Om tot afspraken te komen is een spel ontwikkeld dat de verdeling inzichtelijk maakt en dat dient als basis om afspraken over de verdeling te maken. Dit spel hebben wij gespeeld tijdens de [werksessies](#) met ambtenaren en medewerkers van zorg en corporaties op 21 maart. En vervolgens met de bestuurders wonen en zorg op 5 april.

Door deze werksessies is de regio tot een definitief concept gekomen en dit concept is tijdens Regio Overleg(t) van 12 juni door het bestuurlijk platform vrijgegeven voor besluitvorming. Daarbij is benadrukt dat de huisvestingsopgave inzet van alle gemeenten vraagt. Zij gaan met elkaar een stevig commitment aan om in alle regiogemeenten bij te dragen aan de huisvesting van kwetsbare inwoners.

Op 19 juni hebben we op Park Dekkerswald in Berg en Dal, samen met Rabobank Gelderland-Zuid een [bijeenkomst georganiseerd](#) over het vervolg en de uitvoering van dit beleidskader. Daarbij is het beleidskader [aangeboden aan het ministerie van BZK](#). En we zijn in gesprek gegaan met zorg- en marktpartijen Een dag met veel inspiratie om de opgave met elkaar te versnellen.

Huisvesting arbeidsmigranten

In het eerste kwartaal van 2024 is het [rapport over arbeidsmigranten in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen](#) opgeleverd.

Bestuurlijk is besloten om de woonsituatie van arbeidsmigranten te verbeteren. De regio zet zich in voor een praktische aanpak. Door het ondersteunen van concrete projecten en door bijvoorbeeld in gesprek te gaan met werkgevers over betere registratie en normering (kwaliteitseisen van een woonplek), maar ook kennis te delen binnen de regio.

Voor deze aanpak is, samen met Productieve regio, inmiddels een [regisseur huisvesting van arbeidsmigranten](#) geworven.

Woondeal 2.0

Om het woningtekort aan te pakken en om voor iedereen een geschikte woning te hebben, geven gemeenten volop uitvoering aan de Woondeal 2.0. Een overzicht van de behaalde resultaten:

- De regionale woningmarktmonitor is [opgeleverd](#) en deze rapportage is terug te lezen op de [opgavepagina](#).
- Er is een begroting met subsidieaanvraag gedaan voor procesgeldten Woondeal bij de provincie Gelderland.
- [Henk Berends](#) is gestart bij de regio, als regisseur grondbeleid. Hij onderzoekt op welke wijze effectieve ondersteuning voor gemeenten bij grondbeleid en inzet van de Flexpool geleverd kan worden. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om ondersteunende diensten aan gemeenten, grond/prijs-instrumenten zoals erfpacht, GREX en actief grondbeleid.
- Het onderzoek voor het actief duurzaam grondbeleid door Erwin van de Krabbe is bijna afgerond en oplevering van het rapport is in het volgende kwartaal.

Samen met het Rijk en de provincie Gelderland zijn we gestart om de Woondeal aan te vullen met concrete uitwerkingen. Die uitwerkingen betreffen:

- Het integraal in beeld brengen van de woningbouwmogelijkheden in de periode 2030 tot en met 2035, om in de groeiende behoefte te voorzien. Daarnaast is de realisatie van de Woondeal afhankelijk van de invulling van randvoorwaarden (netcongestie, stikstof, onrendabele toppen, personeel en mobiliteit). We werken uit wat nodig is om deze randvoorwaarden in te vullen.
- Het nader definiëren wat een betaalbaar woonproduct is en welke kwaliteiten hierbij horen.
- De actualisering van de woningbouwaantallen per gemeente voor de komende jaren. Met corporaties willen we beter zicht krijgen op de realisatie van sociale huurwoningen in de regio. Daarnaast zijn er kansen voor nieuwe woningbouwplannen.

4. Tot slot

Het volgende kwartaalbericht verschijnt eind oktober 2024.

[Eerdere kwartaalrapportages](#) lezen? Ze zijn te vinden in onze [online kennisbank](#). Daarnaast verschijnt maandelijks [onze nieuwsbrief](#) waarin we informeren over actuele ontwikkelingen.

Nijverheidsweg 2a
6662 NG Elst
info@gmr.nl
www.gmr.nl

